

Haruki Murakami

Visat núm. 13

(abril 2012)

per Maria Comas

1 d'abril de 1978, Tòquio. Un migdia calorós, l'amo d'un bar de jazz compra una cervesa i s'asseu a la grada exterior de l'estadi Jingu, a l'herba. Des d'allà observa el partit entre els Yakult Swallows i els Hiroshima Carps. És el torn de bateig dels Yakults i els seus oponents llancen la primera pilota, que talla l'aire veloçment i va directa al bat de Dave Hilton. Un cop sec, un so agut que ressona per tot l'estadi i un *home run*.

Aquest podria ser el principi de qualsevol narració, però és la manera com Haruki Murakami va decidir ser escriptor. Nascut el 1949 a Kyôto, Murakami va viure a Kôbe fins que va entrar a la universitat. Va estudiar teatre a la universitat de Waseda, i allà va conèixer la seva dona, Yôko. Els estudis no li interessaven gaire, de manera que va passar la major part de l'etapa universitària llegint guions de pel·lícules, amb les revoltes estudiantils com a rerefons. Va encetar la seva vida laboral treballant en una botiga de discos i, abans d'acabar els estudis, va obrir un bar de jazz anomenat Peter Cat. No va ser fins a l'any 1978 que va començar la seva activitat literària i l'any següent va publicar la seva primera novel·la *Kaze no uta wo kike* (no traduïda al català). A més, Murakami ha traduït al japonès diversos autors, entre els quals destaquen Raymond Carver o Francis Scott Fitzgerald.

La publicació, el 1987, de *Tòquio Blues* va catapultar Haruki Murakami a una fama internacional que li resultà incòmoda i pesada. Per fugir-ne, va iniciar un periple per diferents ciutats europees que el va portar, finalment, a establir-se un temps als Estats Units. Van ser dues tragèdies ocorregudes al Japó que el van fer tornar al seu país natal: el terratrèmol de Kôbe i els atemptats que la secta Aum Shinrikyô va perpetrar al metro de Tòquio.

Llegir Haruki Murakami és submergir-se en un món surrealista on tot és possible i on l'impossible es torna real. En aquest món, però, no hi falten personatges que es cuinen un plat d'espaguetis, van a comprar, prenen un cafè o duen a terme qualsevol activitat de la vida quotidiana. La seva obra, un perfecte equilibri de l'exotisme japonès i la cultura pop occidental, no deixa indiferent a ningú. Els seus llibres s'han traduït a més de quaranta idiomes i, fins i tot, s'ha fet una adaptació cinematogràfica de la seva novel·la més coneguda, *Tòquio Blues*. A la vegada, però, els cercles literaris japonesos més tradicionalistes el rebutgen, i l'any 2000 un col·laborador del programa de televisió alemany *Das Literarische Quartett* va deixar la seva feina, després de dotze anys, a causa d'una discussió sobre la seva obra. Malgrat les crítiques que rep, Murakami ha guanyat diversos premis, tant internacionals com nacionals (entre els quals, el premi Yomiuri, el 1994 o el premi Franz Kafka, el 2006) i ha estat nominat pel Premi Nobel de Literatura.

Haruki Murakami és conegut sobretot per la seva obra literària, però també ha escrit llibres de no-ficció: la seva autobiografia *De què parlo quan parlo de córrer*, narracions sobre diversos conflictes que han tingut lloc al Japó durant les últimes dècades, entre les quals destaquen *Underground* (un llibre d'entrevistes a les víctimes dels atemptats de la secta Aum Shinrikyô al metro de Tòquio) i

After de quake (un recull de contes que es basa en el terratrèmol de Kôbe).

L'obra de Murakami, més que un arxipèlag de novel·les independents i inconnexes, és un món de realisme màgic ben travat, amb una xarxa de referències comunes (els gats, la música jazz, el sexe, etc.) que uneix tots els seus escrits, i amb una tipologia de personatges molt característica: el protagonista sol ser un home de trenta a quaranta anys de caràcter passiu i observador, que acostuma a acompanyar-lo una dona misteriosa i turmentada. Aquests personatges, sols, reservats, i sovint incapaços d'expressar els seus propis desitjos, retraten el buit emocional i la progressiva alienació de molts joves japonesos d'avui dia. En aquest sentit, Murakami és contradictori, ja que sovint se'l descriu com un autor fruit de la globalització i se'l titlla de «poc japonès» i, així i tot, aconsegueix plasmar l'essència del Japó actual en les seves novel·les.